

Jak chronić żabie kumkanie?

„Kiedyś to, Panie, żaby kumkały...”. Z naszego krajobrazu wciąż znikają oczka wodne, wiosną tętniące żabim kumkaniem. W wyniku osuszania i zaorywania przez rolników, osuszania w wyniku melioracji, niszczenia przy okazji rozmaitych drobnych inwestycji ... Lecz znikają między innymi w wyniku Twojej bierności.

Wszystkie płazy są w Polsce pod ochroną gatunkową!

Co możesz / powinienes zrobić?

1. Profilaktyka – poinformuj kogo trzeba, o występowaniu gatunków chronionych! Miejsce, gdzie wiosną kumkają żaby to miejsce rozrodu gatunków chronionych. O siedlisku gatunków chronionych poinformuj pisemnie, listem poleconym, odpowiedniego wójta gminy oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Jeżeli dotyczy to terenów rolniczych, to w piśmie do wójta podaj numer działki ewidencyjnej - ustalisz ją za pomocą Geoportalu (www.geoportal.gov.pl) – i poproś w piśmie wójta o przekazanie informacji o występowaniu gatunków chronionych właścicielowi terenu. Kopię takiego pisma prześlij do lokalnego oddziału Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Pisma wyślij listem poleconym (ok. 3 zł), zachowaj ich kopię i potwierdzenie nadania.

Takie pisma nie zabezpieczą bezpośrednio miejsca lęgowego płazów – ale gdy je wyślesz, już żadna z tych instytucji i osób nie będzie mogła powiedzieć „nie wiedziałam, że tam są chronione gatunki ...”

2. Profilaktyka – spróbuj utworzyć użytek ekologiczny! To forma ochrony przyrody, która może być tworzona również dla zabezpieczenia stanowisk gatunków chronionych. Jeżeli więc znasz miejsce ważne dla płazów w skali gminy – spróbuj. Kompetentna do utworzenia użytku jest Rada Gminy, która czyni to uchwałą. Rada gminy może utworzyć użytek ekologiczny nawet bez zgody właściciela gruntu. W uchwale wprowadza się zakazy, wybrane z listy zapisanej w ustawie o ochronie przyrody – np. „niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru”, albo „likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych”. Odtąd naruszenie tych zakazów staje się wykroczeniem. Na podstawie art. 12 ust 1 pkt 8 ustawy z 15 listopada 1984 (z późn. zm.) o podatku rolnym, użytki ekologiczne są zwolnione z podatku rolnego. Istnienie użytku ekologicznego gwarantuje, że objęte taką ochroną miejsce będzie musiało zostać uwzględnione w planowaniu przestrzennym i w procesie lokalizowania inwestycji.

3. Rolnik niszczy siedliska żab? Od 2010 roku elementem „minimalnych norm” obowiązujących rolników chcących korzystać z tzw. płatności bezpośrednich (a z reguły wszyscy chcą) jest zakaz niszczenia siedlisk gatunków chronionych na obszarach objętych formami ochrony przyrody (użytek ekologiczny, obszar chronionego krajobrazu, obszar Natura 2000, park krajobrazowy...). Systematyczne naruszanie tego zakazu skutkuje obniżaniem płatności. Poinformuj rolnika, że ma na swoich gruntach siedlisko chronionych żab, a także jakie działania byłyby „niszczeniem siedliska chronionych gatunków”. W razie potrzeby – poinformuj Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o naruszeniu „minimalnych norm”, równocześnie zawiadamiając Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o naruszeniu przepisów o ochronie gatunkowej oraz o zagrożeniu szkodą w środowisku (por. pkt 6).

4. Inne zniszczenia? Miejsce rozmnażania się żab to siedlisko gatunków chronionych. Niszczenie takiego siedliska jest – zawsze i wszędzie - zabronione prawem, chyba że w szczególnych okolicznościach uzyskano na to zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Tego zezwolenia RDOŚ nie może zastąpić żadne inne zezwolenie – do zniszczenia siedliska gatunku chronionego nie jest jeszcze upoważniony posiadacz pozwolenia na budowę ani posiadacz decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach inwestycji. Jeżeli podejrzewasz, że siedlisko gatunku

chronionego jest przez kogokolwiek niszczone bez zezwolenia RDOŚ, zawiadom o tym RDOŚ i Policję. Równocześnie i równolegle możesz zawiadomić RDOŚ o szkodzie w środowisku (patrz pkt. 6). Zawiadomienia prześlij listem poleconym, albo poproś o potwierdzenie otrzymania na kopii.

Zgodnie z art. 60 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, „*Jeżeli stwierdzone lub przewidywane zmiany w środowisku zagrażają lub mogą zagrażać zwierzętom objętym ochroną gatunkową, regionalny dyrektor ochrony środowiska, jest obowiązany, po zasięgnięciu opinii właściwej regionalnej rady ochrony przyrody oraz zarządcy lub właściciela terenu, podjąć działania w celu zapewnienia trwałego zachowania gatunku, jego siedliska lub ostoi, eliminowania przyczyn powstawania zagrożeń oraz poprawy stanu ochrony jego siedliska lub ostoi*”. Jeżeli trzeba, napisz do RDOŚ pismo, powołujące się na tą podstawę prawną i wzywające do realizacji tego obowiązku.

Zgodnie z art. 60 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, „*Organy ochrony przyrody podejmują działania w celu ratowania zagrożonych wyginięciem gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową, polegające na przenoszeniu tych gatunków do innych miejsc, eliminowaniu przyczyn ich zagrożenia, podejmowaniu ochrony ex situ oraz tworzeniu warunków do ich rozmnażania*”. Organem ochrony przyrody jest m. in. burmistrz gminy. Jeżeli trzeba, napisz do niego pismo, powołujące się na tą podstawę prawną i wzywające do realizacji tego obowiązku.

5. Unia a żaby. Niektóre gatunki płazów podlegają ochronie nie tylko na podstawie prawa krajowego, ale także na podstawie prawa Unii Europejskiej. Choć generalnie prawo unijne jest transponowane do polskiego, w urzędowych pismach warto powoływać się także bezpośrednio na obowiązki wynikające z dyrektywy unijnych.

Na „siedliskowych” obszarach Natura 2000, w których przedmiotem ochrony (wymieniony w SDF obszaru z literką A, B lub C) jest: **kumak nizinny, kumak górski, traszka grzebieniasta bądź traszka karpacka**, wszystkie organy władzy publicznej mają w ramach swoich kompetencji obowiązek działać w sposób zapewniający, że nie dojdzie do sadnego pogorszenia stanu populacji tych gatunków, ani ich siedlisk (art. 6(2)dyrektywy siedliskowej + zasada proporcjonalnej interpretacji prawa). Jeżeli zauważysz, że ktokolwiek podejmuje w obszarze Natura 2000 działania mogące pogorszyć stan siedlisk w/w gatunków, zawiadom o tym RDOŚ. Na podstawie art. 37 ustawy o ochronie przyrody, RDOŚ ma obowiązek wstrzymać takie działania i nakazać przywrócenie stanu pierwotnego.

Na terenie całego kraju, w stosunku do **kumaka nizinnego, kumaka górskiego, traszki grzebieniastej, traszki karpackiej, ropuchy zielonej, ropuchy paskówki, grzebiuszki ziemnej, rzekotki drzewnej, żaby moczarowej, żaby dalmatyńskiej i żaby jeziorkowej** obowiązkiem państwa (i wszystkich organów władzy publicznej) jest zapewnienie uniknięcia m. in. nawet nieumyślnego niszczenia miejsc ich rozrodu. Zawiadamiając o przypadkach niszczenia takich miejsc, informuj więc, że naruszają one nie tylko polskie przepisy o ochronie gatunkowej, ale również art. 12 dyrektywy siedliskowej.

6. A co, gdy nie ustrzeżesz? Jeżeli siedlisko żab zostało zniszczone w wyniku działalności rolniczej, inwestycyjnej albo gospodarczej, zawiadom Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o tzw. szkodzie w środowisku, podając jako podstawę prawną art. 24 ustawy z 13 kwietnia 2007 o zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku. Podaj jak

najwięcej informacji. Najlepiej jest, jeśli takiego zawiadomienia dokona organizacja ekologiczna, powołując się w piśmie na „troskę o środowisko jako dobro wspólne” – da jej to wówczas prawo uczestnictwa w prowadzonym postępowaniu i np. odwołania się od jego umorzenia. Sprawca szkody powinien zostać zobowiązany do jej naprawienia i dodatkowych kompensacji.

Najlepiej, jeśli uda się w porę zauważyć zagrożenie szkodą, zanim jeszcze do niej dojdzie. Wyślij wówczas, w taki sam sposób i na takiej samej podstawie prawnej, „zawiadomienie o zagrożeniu szkodą”. Jeśli znasz potencjalnego sprawcę szkody, prześlij mu także takie samo zawiadomienie o zagrożeniu szkodą (do wiadomości RDOŚ), wnioskując o podjęcie działań zapobiegawczych.